

STORTINGET

Innst. 449 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:272 S (2020–2021)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om lavere kjøttforbruk, økt selvforsyning og mer bærekraftig mat

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om ernæring med oppdaterte kostholdsråd, målsettinger og tiltak for et sunnere kosthold. Kostholdsrådene bør inkludere bærekraft- og selvforsyningshensyn i tillegg til folkehelsefaglige vurderinger.
2. Stortinget ber regjeringen jobbe systematisk etter et langsiktig mål om å halvere det norske kjøttforbruket.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne merverdiavgiften på frukt og grønnsaker.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne merverdiavgiften på vegetabiliske kjøtterstatninger.
5. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om virkemidler og tiltak i jordbruket, næringsmiddelindustrien, restaurantbransjen og dagligvarebutikkene for å fremme vegansk og vegetarisk mat basert på norske råvarer.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke merverdiavgiften på kjøtt fra 15 prosent til 20 prosent, med unntak for økologisk kjøtt og kjøttpro-

duksjon der kraftfórandelen ikke overstiger 10 prosent av fôret målt i energi.

7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby priskampanjer på kjøtt som innebærer å selge kjøtt med tap. Mat som er nær ved å gå ut på dato, unntas fra forbudet.
8. Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at offentlige kantiner minst én dag i uka skal servere kun vegetarmat, og alltid ha et fullverdig vegetarisk alternativ.
9. Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at barnehager med matservering alltid skal ha et fullverdig vegetarisk alternativ.
10. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med gratis skolefrukt i grunnskolen. Ordningen bør favorisere norskprodusert og gjerne lokalprodusert frukt og grønt så langt som mulig.
11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre krav til næringsnøytralt læreverk i mat- og helsefaget i skolen, for å unngå at næringsinteresser får for sterk innflytelse på barns kunnskap om mat.
12. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å erstatte dagens opplysningskontorer med et næringsuavhengig opplysningskontor som fremmer kunnskap om bærekraftig norsk mat og sunt kosthold.
13. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke tollvernet på kjøtt, og fremforhandle lavest mulig importkvoter av kjøtt i handelsavtaler.
14. Stortinget ber regjeringen sikre hanndyr av drøvtyggere like krav til beite og mosjon som hunndyr, ved å kreve i hanndyrlova at dyr som ikke skal brukes til avl, som hovedregel kastreres.

15. Stortinget ber regjeringen starte en gradvis avvikling av melkekvotebørsen og gjeninnføre statlig tildeling av melkekvoter, som skal baseres på lokalt ressursgrunnlag.
16. Stortinget ber regjeringen senke arealgrensen for konsesjonsplikt ved erverv av bebygd eiendom og lovbestemt boplikt til 10 dekar dyrka mark.
17. Stortinget ber regjeringen innføre toll på soya og andre proteinråvarer til norsk jord- og havbruk, og lage en plan for trinnsvis opptrapping av tollene frem mot 2030.
18. Stortinget ber regjeringen etablere et senter for planteforedling av og innovativ forskning på proteinerike matplanter for nordiske forhold, som en del av en målrettet plan for økt produksjon og konsum av plante proteiner i Norge, både direkte til folk og som innsatsfaktor i husdyrholdet.
19. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan over-skuddsprodukter som geitekill, verpehøns, sau og innvoller kan omsettes i balanse med hovedproduksjonene de tilhører, med formål å redusere svinn.
20. Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for hvordan matsvinn fra primærleddet kan kuttes minst i tråd med FNs bærekraftsmål om å halvere matsvinnet innen 2030.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til representantforslaget. Komiteen viser til FNs bærekraftsmål 2 om å «utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring og fremme et bærekraftig landbruk» og gir sin tilslutning til målsettingen. Komiteen påpeker at norsk jordbruk har et av verdens laveste forbruk av antibiotika og en høy standard for dyrevelferd og at jordbruket selv har en målsetting om stadig bedre bærekraft. Komiteen viser til at en hel næring står samlet om at reduserte klimagassutslipp og økt opptak av karbon skal være et satsingsområde i 2021–2030.

Komiteen viser til at landbruket er viktig for å bidra til å oppnå klimamålene og at norsk skog tar opp CO₂ tilsvarende halvparten av de totale klimagassutslippene i Norge hvert år. Komiteen påpeker at jordbruket er en av de første næringene som har inngått en avtale med staten om kutt i klimagassutslipp og økt opptak av karbon med mål om at utslippene skal reduseres med 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021–2030. Komiteen understreker at de fire hovedmålene for jordbrukspolitikken er den overordnede rammen for klimaavtalen: matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og et bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Komiteen har merket seg at jordbruket har kommet med sin egen klimaplan som bygger på klimaavtalen mellom Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, og at planen fastsetter åtte satsingsområder: 1) Utrulling av klimakalkulator og økt satsing på klimarådgivning, 2) Mer klimavennlig og bærekraftig føring avl og friskere husdyr, 3) Fossilfri maskinpark, 4) Fossilfri oppvarming, 5) Bedre bruk av gjødsel og god agronomi, 6) Bruk av husdyrgjødsel som råstoff i industrielle biogassanlegg, 7) Jorda som karbonlager (bruk av biokull, fangvekster og beiting), 8) Ny klimateknologi. Komiteen viser til at det er viktig å spille på lag med jordbruket i klima- og bærekraftsarbeidet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at det ved behandling av jordbruksoppgjøret de siste årene er lagt vekt på at økt matproduksjon så langt som mulig skal skje på norske ressurser. Flertallet påpeker at det i de to siste årene har vært satset spesielt på frukt og grønt i jordbruksoppgjøret ettersom dette er produkter der det er rom for økt selvforsyning gjennom økt norsk produksjon fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for en kursendring i landbrukspolitikken. For å sikre et bærekraftig landbruk må det ikke legges opp til store gjeldsopptak, urealistisk høye kvotetak og videre sentralisering, da dette gjør utfordringene i landbruket enda større. Disse medlemmer understreker betydningen av at lokale ressurser tas i bruk over hele landet for å sikre matproduksjon og et bærekraftig landbruk.

Komiteen viser til at Stortinget har vedtatt en klimaplan hvor bærekraftig landbruk inngår som en viktig søyle og som tar utgangspunkt i faglagenes avtale med regjeringen. Komiteen påpeker at planen inneholder momenter som handler om matsvinn og at det er et mål at vi skal produsere mer av det vi spiser av frukt og grønt selv.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti forventer at regjeringen følger opp klimaavtalen som staten har inngått med landbruket med finansiering, og at landbrukets klimaplan legges til grunn for arbeidet slik Stortinget har bestemt ved behandling av klimameldingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det ikke er politikernes oppgave å bestemme hva det norske folk skal spise og ikke spise. Disse medlemmer merker seg at forslagene fra Miljøpartiet de Grønne føyer seg inn i en lang rekke av forslag som handler om å frata norske innbyggere valgfrihet og makt og myndighet over eget liv. Dette er en politikk disse medlemmer ikke kan støtte.

Disse medlemmer viser til at Norge har fantastiske produsenter av mat som fortjener å bli heiet på av myndighetene, ikke bli nedsnakket på den måten forslagsstiller forsøker å gjøre gjennom sitt forslag. Kjøtt har vært og er fortsatt en viktig del av de fleste nordmenns kosthold. Husdyrhold bidrar ikke bare til produksjon av kjøtt til føde, men også til melk og bevaring av kulturlandskap i store deler av Norge, for å nevne noe. Disse medlemmer ønsker også å trekke frem produksjon av trygg, sunn og smakfull sjømat fangstet og produsert i Norge.

Disse medlemmer har merket seg at et variert kosthold bestående av både grønnsaker, frukt og bær, kornprodukter og fisk og kjøtt gir ifølge kostrådene fra Helsedirektoratet et godt grunnlag for god helse, og bidrar til at man får i seg næringsstoffene man trenger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av økt selvforsyning og forbruk av norsk mat. Disse medlemmer fremhever arbeidet mot matsvinn som et fornuftig og enkelt klima- og ressurstiltak.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at selvforsyningsgraden, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer skal økes til 50 pst. innen utløpet av 2026.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med gratis skolefrukt i grunnskolen. Ordningen bør favorisere norskprodusert og lokalprodusert frukt og grønt.»

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren legge frem forslag til matkastelov.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke tollvernet på kjøtt, og fremforhandle lavest mulig importkvoter av kjøtt i handelsavtaler.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti jobber for en mer bærekraftig matproduksjon i Norge, med økt produksjon av frukt og grønt og kjøtt- og melkeproduksjon med utgangspunkt i norske arealressurser. Dette medlem mener også det bør føres en politikk for redusert kjøttforbruk, med særlig vekt på å redusere forbruket av kjøtt basert på importerte fôrråvarer.

På denne bakgrunn vil dette medlem fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen jobbe systematisk for å redusere det norske kjøttforbruket.»

Dette medlem deler videre forslagsstillers bekymring knyttet til opplysningskontorenes utvikling. Dette medlem mener det er behov for et opplysningskontor som arbeider i tråd med målene i jordbrukspolitikken, samt mål knyttet til bærekraft, kosthold og klima. Samtidig vil dette medlem løfte viktigheten dagens opplysningskontor har som markedsregulerende tiltak.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen erstatte dagens opplysningskontor med et samlet opplysningskontor som fremmer bærekraftig og helsemessig riktig mat og kosthold, i tråd med mål om sjølforsyning, natur og klima. Næringen og fagfolk skal være representert.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen arbeide for at selvforsyningsgraden, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer skal økes til 50 pst. innen utløpet av 2026.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med gratis skolefrukt i grunnskolen. Ordningen bør favorisere norskprodusert og lokalprodusert frukt og grønt.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i løpet av våren legge frem forslag til matkastelov.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke tollvernet på kjøtt, og fremforhandle lavest mulig importkvoter av kjøtt i handelsavtaler.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 5*

Stortinget ber regjeringen jobbe systematisk for å redusere det norske kjøttforbruket.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen erstatte dagens opplysningskontor med et samlet opplysningskontor som

fremmer bærekraftig og helsemessig riktig mat og kosthold, i tråd med mål om sjølforsyning, natur og klima. Næringen og fagfolk skal være representert.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:272 S (2020–2021) – om representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om lavere kjøttforbruk, økt selvforsyning og mer bærekraftig mat – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 18. mai 2021

Geir Pollestad

leder

Guro Angell Gimse

ordfører